

Simpozij “Kultura mešanosti”

Koper, 10. junij 2014

ZBORNİK POVZETKOV

Inštitut za družboslovne študije Znanstveno-raziskovalnega središča Univerze na Primorskem
in Sekcija za medkulturne študije Slovenskega sociološkega društva

Mateja Sedmak in Maja Zadel (ur.): *Kultura mešanosti*

Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales

Urednici: *Mateja Sedmak in Maja Zadel*

Lektorica: *Jana Volk*

Oblikovanje: *Maja Zadel in Martina Rameša*

Izdajatelj: *Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales*

Za izdajatelja: *Rado Pišot*

E-verzija dostopna na: *zrs.upr.si* in *sociolosko-drustvo.si*

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.7(082)(0.034.2)

SIMPOZIJ *Kultura mešanosti* (2014 ; Koper)

Zbornik povzetkov [Elektronski vir] / Simpozij *Kultura mešanosti*, Koper, 10. junij 2014 ; [urednici Mateja Sedmak in Maja Zadel]. - El. knjiga. - Koper : Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Univerzitetna založba Annales, 2014

ISBN 978-961-6862-84-4 (pdf)

1. Dodat. nasl. 2. Sedmak, Mateja, 1971-
274179840

KAZALO

“Kultura mešanosti”	2
PROGRAM	3
POVZETKI.....	4
Marija Jurić Pahor: Dihotomizacija kot fatalni instrument redukcije kompleksnosti nacionalnih in etničnih identitet.....	5
Veronika Bajt: Problematičnost ideje “etnične homogenosti”	5
Mirjam Milharčič Hladnik: Kultura zmešanosti – prispevek k transdisciplinarnemu raziskovanju čistosti.....	6
Jurij Verč: Medkulturnost in vprašanje identitete	6
Maja Zadel: Hibridnost in transkulturnost v odnosu do nacionalizma	7
Mitja Žagar: Individualne in kolektivne identitete: kulture in identitete mešanosti ...	7
Mateja Sedmak: Zakaj so monoetnična opredeljevanja sporna?	8
Alenka Janko Spreizer: Od hibridnosti kultur do brikolaža: metafore kulturnega mešanja v življenjskih zgodbah migrantov	8
Mirna Buić: Pogled na jezikovno “mešanost”: Jezikovne ideologije in govorne prakse prebivalcev Izole.....	9
Jerneja Umer Kljun: Dojemanje mešane identitete med pripadniki italijanske narodne skupnosti v slovenski Istri.....	9
Damir Josipovič: Heteroetnične partnerske zveze z vidika priseljevanja v Slovenijo po II. svetovni vojni	10
Marianna Kosic: Sestavljene identitete dijakov slovenskih šol v Italiji	10
Nikolai Jeffs: Postkolonialne interne migracije, hibridnost in kreolizacija: študija primera Cypriana Ekwensija in nigerijsko-biafrske vojne.....	11
Marijanca Ajša Vižintin: Od večkulturnih in večjezičnih razredov do medkulturne šolske skupnosti	11
Ivanka Huber: Kultura mešanosti na Goričkem in njen vpliv na preteklo in sedanje družinsko življenje	12

“Kultura mešanosti”

Osrednja tema simpozija bodo medkulturna srečanja, medkulturno, medversko in medjezikovno prepletanje ter prevpraševanje hibridnih, transkulturnih, multiplih in mešanih identitet. Empirična dejstva izpričujejo, da se vse več ljudi, če ima to možnost, opredeljuje večkulturno, “večrasno” in večjezično. Etnično mešani ljudje so skladno s statističnimi in z demografskimi podatki najhitreje naraščajoča družbena skupina. S tega stališča bo posebna pozornost posvečena hibridnim in transkulturnim identitetam članov etnično mešanih družin, migrantov prve, druge in tretje generacije, ljudem, živečim ob mejah in vsem nam, realnim in/ali virtualnim popotnikom skozi prostore kulture. V globalni, postmoderne družbi, ki jo Foucault (1986) poimenuje kar “era prostora”, drugi svetovi in kulture vstopajo v naša življenja, tudi če se v fizičnem prostoru dejansko ne premaknemo. Tudi Welsch (1995) izpostavlja, da smo v družbi globalnih migracij in množične participacije v virtualnih svetovih pravzaprav vsi transkulturni. Gre pri aktualnem izpostavljanju večkulturnih, multiplih in hibridnih identitet za znanstveno “modno muho” ali realni odsev (pogosto zanikanih) družbenih dejstev?

Mateja Sedmak

PROGRAM

Koper, 10. junij 2014

Teoretski pogled

Moderira: Mateja Sedmak

- ❖ **Marija Jurić Pahor (Inštitut za narodnostna vprašanja):** *Dihotomizacija kot fatalni instrument redukcije kompleksnosti nacionalnih in etničnih identitet*
- ❖ **Veronika Bajt (Mirovni inštitut):** *Problematicnost ideje "etnične homogenosti"*
- ❖ **Mirjam Milharčič Hladnik (Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU):** *Kultura zmešanosti – prispevek k transdisciplinarnemu raziskovanju čistosti*
- ❖ **Jurij Verč (Filozofska fakulteta Univerze v Ljubljani):** *Medkulturnost in vprašanje identitete*
- ❖ **Maja Zadel (Inštitut za družboslovne študije UP ZRS):** *Hibridnost in transkulturnost v odnosu do nacionalizma*
- ❖ **Mitja Žagar (Inštitut za narodnostna vprašanja):** *Individualne in kolektivne identitete: kulture in identitete mešanosti*

Empirične študije

Moderira: Ana Kralj

- ❖ **Mateja Sedmak (Inštitut za družboslovne študije UP ZRS):** *Zakaj so monoetnična opredeljevanja sporna?*
- ❖ **Alenka Janko Spreizer (Inštitut za medkulturne študije UP FHŠ):** *Od hibridnosti kultur do brikolaža: metafore kulturnega mešanja v življenjskih zgodbah migrantov*
- ❖ **Mirna Buić (Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo UL FF, Kulturno izobraževalno društvo PiNA):** *Pogled na jezikovno "mešanost": Jezikovne ideologije in govorne prakse prebivalcev Izole*
- ❖ **Jerneja Umer Kljun (Inštitut za jezikoslovne študije UP ZRS):** *Dojemanje mešane identitete med pripadniki italijanske narodne skupnosti v slovenski Istri*
- ❖ **Damir Josipovič (Inštitut za narodnostna vprašanja):** *Heteroetnične partnerske zveze z vidika priseljevanja v Slovenijo po II. svetovni vojni*
- ❖ **Marianna Kosic (Slovenski raziskovalni inštitut v Trstu – SLORI):** *Sestavljene identitete dijakov slovenskih šol v Italiji*
- ❖ **Nikolai Jeffs (Fakulteta za humanistične študije UP):** *Postkolonialne interne migracije, hibridnost in kreolizacija: študija primera Cypriana Ekwensija in nigerijsko-biafrske vojne*
- ❖ **Marijanca Ajša Vižintin (Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU):** *Od večkulturnih in večjezičnih razredov do medkulturne šolske skupnosti*
- ❖ **Ivanka Huber (Sekcija za interdisciplinarno raziskovanje ZRC SAZU):** *Kultura mešanosti na Goričkem in njen vpliv na preteklo in sedanje družinsko življenje*

POVZETKI

Marija Jurić Pahor, Inštitut za narodnostna vprašanja
juric.pahor@alice.it

Dihotomizacija kot fatalni instrument redukcije kompleksnosti nacionalnih in etničnih identitet

“In kdo bo po tvojem zmagal?” sem vprašal. ‘Mi ali oni?’ – ‘Koga meniš z mi?’ je zamišljeno vprašal rabin. ‘In kdo so oni?’
(Angel Wagenstein 1999, 29)

Prispevek se bo v navezavi na razprave o družbenih procesih globalizacije, transnacionalizacije in transkulturacije soočal zlasti s tistimi teoretskimi in metodološkimi pristopi, ki postavljajo pod vprašaj tradicionalne vrednote in prepričanja o monokavzalno začrtanih, homogenih in med seboj ostro razmejenih nacionalnih in etničnih identitetah. Pokazal bo, da dihotomizacije nikakor niso nevtralne ali “nedolžne”, temveč praviloma povezane z neenakostmi v razmerjih moči, družbenimi in kulturnimi distinkcijami oziroma diskriminacijami vse tja do konstelacij tipa “ali–ali”, ki implicirajo zmagovalce ali storilce ter poražence in/ali žrtve. Prispevek bo nadalje izpostavil, da simbolno fiksiranje meja med “nami” in “njimi” reducira kompleksnost identitet na nekaj dozdevno naravnega in nespremenljivega, kaj lahko tudi nesprejemljivega, onemogoča pa tudi dialoškost (Bahtin), ki jo Homi K. Bhabha povezuje s pojavom kulturne hibridnosti, ki stopa danes vse bolj v ospredje in ji bomo podrobneje na sledi.

Veronika Bajt, Mirovni inštitut
veronika.bajt@mirovni-institut.si

Problematičnost ideje “etnične homogenosti”

O čem ne govorimo, ko govorimo o “kulturi mešanosti”? Inherentnost predpostavke o povezovanju “nacionalne kulture” z “etnično homogenostjo” je pogosto prezrta ne le v vsakdanjem javnem diskurzu o tem, kdo smo in kako se predstavljamo, temveč tudi v večini sodobnih teoretičnih premišljevanj o “večetničnosti” oziroma “etnično mešanih identitetah”. Prispevek je zato usmerjen v poglobljeno prevpraševanje teoretičnih konceptov in idej, ki se najpogosteje povezujejo z obravnavo t. i. hibridnih, transkulturnih, multiplih in mešanih identitet, pa iz razprave izostanejo. Tako kot je, na primer, Paul Gilroy v svojem poglavju o dialektiki diasporičnih identifikacij izpostavil nekatera ključna vprašanja o tem, kako misliti procese izoblikovanja identitet in posledice rasne dominacije, prispevek prevprašuje osnovno premiso obstoja različnih identitet, kultur, narodov, “ras” – izhajajoč iz kritične obravnave zamolčane dominantne identitete (npr. “belskosti”, “slovenskosti”, “evropejskosti” itd.). Ko se namreč na eno izpostavljenost lastnosti določene skupine ljudi nalepijo še spremljajoče stigme zaradi domnevnih kulturnih, civilizacijskih ali religioznih razlik, novi rasizmi odsevajo širok spekter križnih (intersekcionalnih) neenakosti, izključevanja in diskriminacije. Prav zato je potrebno poleg pomembnosti izpostavljanja “kulture mešanosti” obravnavati hkrati tudi inherentno dominantnost vsakokratne implicitno razumljene normativne identitete/kategorizacije (npr. “belskosti”), ki jo je nujno tematizirati kot relacijsko kategorijo, ki je razumljena kot del sistema pomena o “rasi”, razredu, spolu in drugih intersekcijah.

Mirjam Milharčič Hladnik, Znanstvenoraziskovalni center, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije
hladnik@zrc-sazu-si

Kultura zmešanosti – prispevek k transdisciplinarnemu raziskovanju čistosti

Referat bo odprl vprašanje terminologije in sveta, ki ga z njo (so)ustvarjamo. Raziskovalci in raziskovalke, ki se v Sloveniji ukvarjamo s temo simpozija, uporabljamo naslednje termine za opisovanje in definiranje identite(t): večkulturne, transkulturne, multiple, hibridne, sestavljene, mešane, skrpene, drseče, fluidne, razcepljene, razseljene, vmesne – če omenim samo nekatere. Predstavila bom predlog, da terminologijo poenotimo in začnemo uporabljati termin “baštardizacija”, “baštardirana”, “zbaštardirana identiteta” in – logično – za nosilca, osebk, in osebo – izraz “baštard”. Termin ima globalno uporabnost in nas lahko brez vsake težave pri prevajanju umesti v mednarodni znanstveni in raziskovalni (da ne omenjam politični) postkolonialni prostor. Torej, “bastardization”, “bastardian identity”, and “bastard”.

Jurij Verč, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta
jurij.verc@gmail.com

Medkulturnost in vprašanje identitete

V prispevku bom obravnaval medkulturnost predvsem kot govor o razliki, kot proces diferenciacije, ki je kot tak konstitutivni del vsakršne gradnje in preoblikovanja identitete ter je hkrati proces, ki nenehno pretresa naš bivanjski horizont. Izhajajoč iz razumevanja medkulturnosti kot zgodovinskega procesa želim v nadaljevanju predstaviti problematičnost prezrtja te dimenzije, saj le-to zameji obravnavo vprašanja identitete znotraj že obstoječih, na videz fiksiranih in nespremenljivih (kulturnih, narodnih, verskih itd.) tvorb, ki kot take ne odslikavajo kronotopske pripadnosti in stvarnosti uporabnika slednjih.

Posledice napačnega razumevanja, ki iz ontološke zastavitve vprašanja medkulturnosti kot vprašanja razlike prehaja v politično in zabriše vlogo, ki jo razlika odigra v formaciji in razvoju referenčne kulture, identitete in nenazadnje samega sebstva, želim na koncu predstaviti na primeru obmejnih identifikacijskih dinamik in tako prestaviti vprašanje medkulturnosti znotraj samega kulturnega ustroja. Primer “zamejstva” in tolmačenja njihovega identitarnega razvoja kot skupka dveh enoznačnih in zaprtih (kulturnih) sistemov bo pokazal, kako razumevanje kulture kot fiksirane, ne pa dinamične, zgodovinsko spremenljive tvorbe lahko naposled vodi v redukcijo posameznika na neko statično, neavtentično ali preprosto nemočno pozicijo drugosti, ki v lastno kulturo vstopa le v obliki dodatka ali kot izjema, kar pa naposled onemogoča pripadniku le-te kakršno koli možnost lastnega razvoja.

Maja Zadel, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za družboslovne študije

maja.zadel@zrs.upr.si

Hibridnost in transkulturnost v odnosu do nacionalizma

“Kulturo mešanosti”, ki ji je v zadnjem času v akademskem svetu posvečeno vedno več pozornosti, zasledimo v razpravah o hibridnih, transkulturnih, mešanih, pogajanih identitetah. Novim terminološkim postavkam je skupna predvsem želja preseči tradicionalno razumevanje »čistih«, zamejenih kultur in kulturnih politik, ki predstavljajo osnovo nacionalnih držav. Videti je, da transkulturne in hibridne identitete spodbujajo predstavo o homogenih nacionalnih, etničnih, kulturnih in drugih identitetah.

V referatu bom poskusila osvetliti povezavo med transkulturnimi in hibridnimi identitetami ter homogeno kulturo nacionalnih ideologij. García Canclini na primer izpostavi pomembnost razumevanja oblikovanja ideološkega polja o kulturni čistosti (Rosaldo 1995). Pomembnost kulturne homogenosti, predvsem v navezavi na etničnost, je vidna v ideologijah nacionalizma, ki je potrebovala in (ne)načrtno oblikovala kulturno homogen subjekt – narod. Vendar ne smemo avtomatično predpostavljati emancipatorne in transgresivne vloge hibridnih identitet (Coomber in Brah 2000). Nenazadnje so te lahko celo osnova za oblikovanje homogene nacionalne pripadnosti, kot bi lahko sklepali s primerov Mehike, Kube in drugih latinskoameriških držav. Vsak primer je torej potrebno postaviti v zgodovinsko-kulturni kontekst.

Mitja Žagar, Inštitut za narodnostna vprašanja

mitja.zagar@guest.arnes.si

Individualne in kolektivne identitete: kulture in identitete mešanosti

Identitete – individualne in kolektivne – so tradicionalno pomembno vprašanje za slehernega posameznika in sleherni kolektivni subjekt v vseh družbah oz. skupinah in skupnostih, čeprav jim družboslovna in humanistična znanost (z izjemo psihologije in filozofije) v preteklosti pogostno ni namenila posebne pozornosti. V družbenem dogajanju v devetnajstem, dvajsetem in na začetku enaindvajsetega stoletja pa so kolektivne identitete (ki gradijo na individualnih identitetah pripadnikov različnih skupin in skupnosti, na njihovi medsebojni povezanosti in soodvisnosti) kot orodje družbene in politične mobilizacije pogosto odigrale pomembno vlogo v zgodovinskem razvoju v posameznih državah in v mednarodni skupnosti. Zato je proučevanje identitetnih procesov (oz. dinamičnih procesov oblikovanja, preobražanja in spreminjanja identitet – zlasti kolektivnih identitet) zagotovo pomembno in aktualno. Družboslovne in humanistične znanosti žal niso razvile ustreznih pristopov, metodologij in raziskovalnih orodij, ki bi omogočali celovito in natančno proučevanje teh družbenih pojavov, hkrati pa so pogosto pomanjkljivi tudi teoretični okviri in podlage. To zlasti velja za proučevanje kompleksnih, mešanih in hibridnih identitet ter njihovih individualnih in kolektivnih dimenzij. V prispevku, ki bo posebno pozornost namenil etničnim dimenzijam identitet, bom predstavil svoje raziskovanje individualnih in kolektivnih identitet ter prizadevanja za razvoj odprtih in inkluzivnih identitet, pri čemer me še posebej zanimajo inkluzivne evropske identitete.

Mateja Sedmak, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za družboslovne študije

mateja.sedmak@zrs.upr.si

Zakaj so monoetnična opredeljevanja sporna?

Prispevek temelji na prepričanju, da so monoetnična opredeljevanja družbeni konstrukt, ki se je s točno določenim razlogom izoblikoval v konkretni zgodovinsko-družbeni stvarnosti Evrope 18. in 19. stoletja. Že etnična identiteta in etnično opredeljevanje nista "univerzalni potrebi" človeka, še bolj nepristno je opredeljevanje v okviru etničnih izključujočnosti. Teza o dejanskem neobstoju etnično čistih kategorij korenini na rezultatih različnih empiričnih študij, izvedenih med člani etnično mešanih družin, »avtohtonimi« manjšinami, obmejnim prebivalstvom in migranti prve, druge in tretje generacije na območju Slovenije v zadnjih 15 letih. Največji raziskovalni izziv ostaja umestitev »ostalih«, tistih, ki jih ne moremo umestiti med predhodno omenjene kategorije, vendar so skladno z našim prepričanjem in uvodoma omenjeno tezo prav tako etnično »nečisti«. Pri slednji družbeni kategoriji »ostalih« bomo sledili izhodiščem Welshove teorije transkulturnosti.

Alenka Janko Spreizer, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Inštitut za medkulturne študije

alenka.janko.spreizer@fhs.upr.si

Od hibridnosti kultur do brikolaža: metafore kulturnega mešanja v življenjskih zgodbah migrantov

Prispevek temelji na zbranih življenjskih zgodbah pripadnikov druge generacije migrantov, ki so bile posnete v okviru projekta BRIDGE. V prvem delu bom predstavila izbrane antropološke teorije, ki razpravljajo o metaforah mešanja kultur, kot so pojmi inter- in multikulturnosti, hibridizacije ter brikolaža. V nadaljevanju bom opisane pojme analitično primerjala z antropološkimi teorijami etničnosti, zlasti s koncepcijo o neprehodni etnični in prehodni kulturni razliki. V tretjem delu bom na temelju opisanih teoretskih pojmov predstavila izbrane življenjske zgodbe migrantov in njihove interpretacije kulture v optiki metafor mešanja.

Mirna Buić, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta in Kulturno izobraževalno društvo PiNA
mirna.buic@pina.si

Pogled na jezikovno “mešanost”: Jezikovne ideologije in govorne prakse prebivalcev Izole

Zgodovinske okoliščine, migracije, drastične spremembe v etnični sestavi, množični mediji, šola, formalni status dvojezičnega območja in (osebna ter skupinska) prepričanja so dejavniki, ki oblikujejo oziroma vplivajo na govorne prakse govorcev. Avtorica skuša z izbranimi primeri jezikovnih ideologij in govornih praks v Izoli prikazati in razložiti strategije, s katerimi govorniki dveh generacij ideološko in situacijsko vzdržujejo ter zabrisujejo ločnice med različnimi skupnostmi in jeziki.

Glavni namen pričujočega prispevka je pokazati, kako so jeziki v stiku in njihovi govorniki podvrženi protislovnim in cirkulirajočim diskurzom v okviru “barantanja” s pomeni, prepričanja, z normami in razlagami. Prispevek obravnava (kolektivna in individualna) prepričanja o jezikih, njihovi rabi in govornih praks ter obravnava tudi njihove mnogotere, heterogene in protislovne interpretacije. Te razsvetljujejo tako identitetne procese v luči številnih diskurzov kakor tudi učinke, ki jih ti imajo na jezikovno vedenje, izbire in prilagajanje govorcev. “Mešanost” jezikov in govorcev se z vidika jezikovnih ideologij na eni in govornih praks na drugi strani pokaže kot eden od pomembnejših ideoloških jeder.

Jerneja Umer Kljun, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče, Inštitut za jezikoslovne študije
Jerneja.UmerKljun@zrs.upr.si

Dojemanje mešane identitete med pripadniki italijanske narodne skupnosti v slovenski Istri

Prispevek se osredotoča na razlike v dojemanju mešane identitete pripadnikov italijanske narodne skupnosti, ki se izražajo tudi v odnosu do kodnega preklapljanja. V analizo so zajeti odgovori, ki zrcalijo mnenja in stališča štirih mlajših informantov o večjezičnosti, lastni sporazumevalni zmožnosti, kodnem preklapljanju in identiteti ter na ideološki ravni razkrivajo bistvena razhajanja v odnosu do mešanja jezikov in identitet na območju slovenske Istre. Nedavno zasnovana raziskava o etnični in jezikovni identiteti ter o odnosu do posameznih kodov jezikovnega repertoarja in kodnega preklapljanja predstavlja del obsežnejše sociolingvistične raziskave o italijansko-slovenskem jezikovnem stiku v govoru pripadnikov italijanske narodne skupnosti.

Damir Josipovič, Inštitut za narodnostna vprašanja
damir.josipovic@gmail.com

Heteroetnične partnerske zveze z vidika priseljevanja v Slovenijo po II. svetovni vojni

O "mešanih" zakonih in »mešanosti« je pogosto govora prav v situacijah, ko se partnerja etnično opredelujeta različno. V obdobju po 2. svetovni vojni, ko je Slovenija v večji meri pričela postajati imigracijski cilj, se je postopoma pričelo povečevati tudi število heteroetničnih ali "mešanih" zakonov oz. partnerstev. Pogosto se je bilo znotraj takih partnerstev rojenim otrokom ob politizaciji vprašanj etničnosti težko etnično enoznačno opredeliti. Prispevek prinaša rezultate empirične raziskave na vzorcu priseljenega prebivalstva, ki se je bodisi poročalo z osebami različne etničnosti bodisi je bilo rojeno v heteroetničnih partnerskih zvezah. Prispevek opozarja na pomembna razhajanja med uradnimi statističnimi podatki o etničnem opredeljevanju in podatki terenske raziskave. Poleg tega pojasnjuje tudi verjetnosti za heteroetnično sklenitev partnerske zveze v odvisnosti od specifične etnične pripadnosti.

Marianna Kosic, Slovenski raziskovalni inštitut – SLORI
marianna.kosic@gmail.com

Sestavljene identitete dijakov slovenskih šol v Italiji

Prispevek obravnava sestavljene etnično-jezikovne identitete dijakov (slovenskih in mešanih družin), ki obiskujejo slovenske višje srednje šole v Italiji. Razmišljanja temeljijo na teoretskih osnovah socialne psihologije, zlasti na teoriji o kompleksnih socialnih identitetah, in so podkrovana z empiričnimi kvantitativnimi in kvalitativnimi podatki iz avtoričinih raziskav, ki so bile izvedene v letih med adolescenti in odraslimi na italijansko-slovenskem obmejnem območju. Avtorica preučuje vpliv, ki ga imajo nove identitetne opcije (npr. za dijake iz italijanskih družin, ki osvajajo slovenski – manjšinski jezik) oz. kompleksne/sestavljene/multiple (etnične) identitete predstavnikov manjšinske in večinske skupnosti na medkulturno naravnano in medskupinske odnose.

Postkolonialne interne migracije, hibridnost in kreolizacija: študija primera Cypriana Ekwensija in nigerijsko-biafrske vojne

V postkolonialni teoriji so vprašanja mešanja praviloma konceptualizirana predvsem kot vprašanja srečanja med kolonizirajočo in kolonizirano kulturo oziroma kot vprašanja izmenjave med globalnim Severom in globalnim Jugom. Dočim nekateri teoretiki opozarjajo na potrebo po sledenju kulturne izmenjave in migracij med različnimi postkolonijami brez "nujnega" posredovanja metropole, gre pričujoči spis še en korak dlje. Izpostavlja, da moramo nujno najprvo premisliti procese migracij, hibridnosti in kreolizacije, kakor potekajo znotraj postkolonije same. Ti procesi izhajajo, denimo, iz dejstva preseljevanja prebivalstev iz ene regije postkolonije v drugo regijo taiste postkolonije in iz multietnične narave postkolonije same. Na ozadju nigerijsko-biafrske vojne (1967–1970) pa življenje in delo nigerijskega romanopisca Cypriana Ekwensija ponujata odličen študij primera, kako lahko postkoloniji interna doživljanja hibridnosti hitro in odločno spreminjajo svoj etični predznak pač glede na hitro spreminjajoče se politične razmere medetničnih izgredov, vojne in potrebe po spravi. Te spremembe potem vplivajo na konceptualizacije postkolonialne javne sfere, nacionalne kulture in politike, se izražajo v spreminjajočem se razumevanju le-teh bodisi kot "seštevek" vseh posameznih etničnih in drugih kultur znotraj postkolonije bodisi kot njihova "transcendence". Dejstvo postkolonialne identitete kot vedno nujno multiple identitete izhaja tudi iz dejstva tovrstnih in hitro spreminjajočih se, situacijsko določenih in kontradiktornih konceptualizaciji postkolonialne javne sfere.

Marijanca Ajša Vižintin, Znanstvenoraziskovalni center, Slovenska akademija znanosti in umetnosti, Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije
vizintin@zrc-sazu.si

Od večkulturnih in večjezičnih razredov do medkulturne šolske skupnosti

Večkulturni oz. "kulturno mešani" razredi so v večini slovenskih šol dejstvo (že odkrito ali pa še ne). Zanima nas, ali to učitelji prepoznavajo kot izhodišče za razvoj medkulturnega šolskega okolja ali pri šolskih in izvenšolskih dejavnostih vztrajajo pri mitu o enokulturnih slovenskih razredih. Na treh osnovnih šolah v Sloveniji smo v kvalitativni raziskavi ugotavljali, v kolikšni meri učitelji in učenci prepoznavajo večkulturnost in večjezičnost v svojih razredih. Zanima nas, ali je izhodišče za razvoj medkulturne vzgoje in izobraževanja na šoli dejanska šolska večkulturnost, upoštevajoč učence z različnimi maternimi jeziki in osebnimi priseljskimi izkušnjami, ali pa so več- in medkulturni le načelno. Osredotočamo se na dejansko »kulturno mešanost« v osnovnošolskih razredih: zanima nas, od kod prihajajo otroci priseljenci in v kolikšni meri lahko v svoji novi šolski skupnosti spregovorijo o svojem maternem jeziku, izvorni deželi/državi, navadah in običajih. V polstrukturiranih intervjujih z učenci priseljenci prve generacije, njihovimi starši in učitelji ugotavljamo, če in kako sodelujejo ter (so)oblikujejo medkulturno šolsko skupnost, temelječo ne le na strpnosti, ampak predvsem na spoznavanju drug drugega in sodelovanju.

Ivanka Huber, Znanstvenoraziskovalni center, Slovenska akademija znanosti in umetnosti,
Sekcija za interdisciplinarno raziskovanje
ivanka.huber@gmail.com

Kultura mešanosti na Goričkem in njen vpliv na preteklo in sedanje družinsko življenje

Goričko je specifična pokrajina na severu Prekmurja z neprekinjeno protestantsko tradicijo, ki jo obdaja meja z Avstrijo in Madžarsko. Dolga obdobja pod madžarsko oblastjo, vplivi migracij tako sezonskih kot stalnih izseljevanj in nenehna vračanja v domače okolje so prispevala k svojevrstnemu razvoju pokrajine in h kulturnemu kapitalu posameznikov. Socio-kulturni vplivi so v preteklosti prihajali tako iz Madžarske kot tudi iz Avstrije. Tradicija samooskrbnega kmetijstva, ki se je ohranila globoko v 20. stoletje kot osnovni in skoraj edini način preživljanja, je pustila svoj odtis na življenju ljudi. Državne meje so močno vplivale na socio-demografski razvoj pokrajine in socialno podobo. Prekmursko narečje, dvojezična območja ob madžarski meji, dnevne migracije na delo v Avstrijo (nekoč sezonska izseljevanja), verska pestrost, soodvisnost družbeno-gospodarskih in demografskih silnic, zemljepisna, kulturna in socio-zgodovinska vpetost med različne narode so dejavniki, ki prinašajo (so prinašali) specifične socio-kulturne vplive in so sooblikovali identiteto prebivalcev Goričkega ter pogosto pogojevali družinsko življenje.

V prispevku bom na podlagi terenske raziskave in drugih dokumentarnih virov izpostavila ključne determinante, ki so pogojevale kulturo in vplivale na družinsko življenje na Goričkem v Prekmurju.